

ל א מיי פ"ז מהלכות
ממרים הלכה ט:
לא ב ג מיי פ"י מהל'
מלכים הלכה ד:
לב ד מיי פ"ג מהל'
אסורי ביאה הלכה ד
והלכה י:

בן נח שבירך את השם ונתגייר בו'. תימה אי הוה מילתיה דרבי חנינא כתנאי דפליגי צהחולץ (יבמות דף מה:). מפני מה גרים מעונין בזמן הזה מפני שלא קיימו ז' מצות שקבלו עליהן בני נח אלמלא מיענשי ורבי יוסי פליג התם ואמר גר שנתגייר כקטן שגולד דמי ולא

מיענשי כלל ועוד קשה דסוגיא דהכא ללא כחד דאמרינן עשה כן בישראל חייב ואי כר' יוסי כקטן שגולד דמי ונראה שיש לחלק דכולה שמעתין צדיני אדם והתם צדיני שמים: **ק"ה** בחמורה מישך שייבא. חנק שהיא מיתה קלה היה ראוי לו מתחלה ויותר ובסמוך גזי סרחה ולצסוף צגרה דקאמר צסקילה מ"ט לא דכיון דאישתני אישתני הא דקרי ליה אישתני לאו אמיתה קאי אלא אישתני גופה והא דאמר רבי יוחנן למתא תני תידון צסקילה והכא לא דיינין ליה צמיתה קמיימתא משום דהתם לא אישתני דינא כי הכא ומיהו קשה דגזי סרחה ואחר כך צגרה לא משמע דאירי צשינוי הגוף מדקאמר כ"ש הכא דאישתני לגמרי משמע דאישתני קמא כהאי ונראה לפרש דהא דקאמר קלה צחמורה מישך שייכא לאו למימר דלא חשיב אישתני קטלא דמכל מקום קטלא אישתני אלא כלומר אית לן למידייניה צקלה כיון דמעיקרא נתחייב אף צחמורה מזו ולא דמי לצן נח שצירך את השם דלא דיינין צמיתה דהשתא צחמורה דמעיקרא לא איחייב צה צמיתה דמעיקרא נמי לא כיון דהשתא לא שייכא ציה:

מסתברא

רוצה מעיקרא סייף והשתא סייף אלא אשת איש מעיקרא סייף והשתא חנק בנערה המאורסה דאידי ואידי בסקילה והא עשה כן בישראל דומיא דאשת חבירו קתני *אלא קלה בחמורה מישך שייכא הניחא לרבנן דאמרי סייף חמור אלא לרבי שמעון דאמר חנק חמור מאי איכא למימר רבי שמעון סבר לה כתנא *דבי מנשה דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינה אלא חנק בשלמא אשת איש מעיקרא חנק והשתא חנק אלא רוצח מעיקרא חנק והשתא סייף קלה בחמורה מישך שייכא לימא מסייעא ליה *סרחה ואחר כך בגרה תידון בחנק בסקילה מ"ט לא לאו משום דהואיל ואישתני אישתני וכ"ש הכא דאישתני לגמרי האמר ליה רבי יוחנן *אתנא תני תידון בסקילה: **מתני'** בן סורר ומורה נידון *על שם סופו ימות זכאי ואל ימות חייב שמתיתן של רשעים הנאה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם יין ושינה לרשעים הנאה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם כגון לרשעים רע להן ורע לעולם ולצדיקים הנאה להן והנאה לעולם שקט לרשעים רע להן ורע לעולם לצדיקים הנאה להן והנאה לעולם:

גב'

כוליה קרא יתירא. דמני למכתב והואלחתם אותו אל שער העיר ההוא וסקלתם: **צפני שנים**. דצעינן עדים שהוכיחוהו ועצר שאין אצלו ואמו נאמנין עליו להרגו דכתיב (דברים ח) על פי שנים עדים יומת המת: **ומלקין אותו צפני ג'**. כלומר יציאוהו צפני ג' דיינין והדיינין יחייבוהו מלקות וילקוהו שליח

צ"ד כשאר הלקוין מלקות צפני ג' צפרקא קמא (דף ט:): **כדציני אצבו**. צמכות (דף מו.) גזי מוציא שם רע מנא לן דלקי דכתיב ולקחו זקני העיר את האיש ויכרו אותו: **למדנו ויסרו**. דמוציא שם רע מווסרו אותו דצן סורר ומורה וההוא דיסרו דצן סורר ומורה למדנו מצן דכתיב (ט) שם אש צן וההוא צן למדנו מצן (דברים ט) והיה אש צן הכות הרשע: **אש קן**. להלך מלתא לחודא אמתא ולא למעוטי סומין: **לסונו צנונו הוא**. סורר ומורה ומשמע הוא שלקה צפניכם ומדכתיב זה שמראין באלצבו עליו ולא סומין: **מתני'** צרה עד שלא נגמר דינו ואחר כך הקיף זקן פטור.

דמו לא דיינין ליה כיון דאילו עבד השתא לאו צר קטלא הוא: **ואם משגמר דינו צרה**. משעת גמר דין הוי כצבא קטילא ושצו אין לנו לחפש צוכותו ולהצילו: **גב' הואיל ונשפחה דינו (נשפחה מיספח)**. דאילו מעיקרא נדון צעד אחד וצדיין אחד וצלא התראה ואילו עבד השתא צעינן התראה וסנהדרין של כ"ג ועדים: **ונשפחה מיספח**. דכל מיתת צני נח סייף) ואילו עבד השתא צנו למדייניה צסקילה והוא לא איחייב צהא מיתה הלכך פטור: **שאני הכא דאילו עבד השתא לאו צר קטלא הוא**. אצל הכא אילו עבד השתא צר קטלא הוה אע"ג דנשפחה דינו ומיתתו לא מיפטור ודיינין ליה צדינא דהשתא: **ס"ט**. מספחא מיוצתא:

חייב. אלמלא אע"ג דאשתני לא אפטור: **שפחה אש חצירו**. הרג דהוי צסיף וכן צא על אשת חצירו פטור משום דאילו עבד השתא לאו צר קטלא הוא: **עשה קן**. צהיותו כותי): **לישראל**. כגון שהרג את ישראל או צא על אשת איש ישראל ונתגייר חייב דאי עבד השתא צר קטלא הוא אע"ג דנשפחה דינו לדון צעדה ועדים והתראה אי הוה עבד השתא מיתתו לא אישתני דרוחא נמי השתא צסיף: **דאידי ואידי צסקילה**. אש לא נתגייר נמי נדון צסקילה כדאמרינן נמי צפרקין דלעיל (דף מו.)

והא עשה כן בישראל דומיא דאשת חבירו קתני *אלא קלה בחמורה מישך שייכא לרבנן דאמרי סייף חמור אלא לרבי שמעון דאמר חנק חמור מאי איכא למימר רבי שמעון סבר לה כתנא *דבי מנשה דאמר כל מיתה האמורה לבני נח אינה אלא חנק בשלמא אשת איש מעיקרא חנק והשתא חנק אלא רוצח מעיקרא חנק והשתא סייף קלה בחמורה מישך שייכא לימא מסייעא ליה *סרחה ואחר כך בגרה תידון בחנק בסקילה מ"ט לא לאו משום דהואיל ואישתני אישתני וכ"ש הכא דאישתני לגמרי האמר ליה רבי יוחנן *אתנא תני תידון בסקילה: **מתני'** בן סורר ומורה נידון *על שם סופו ימות זכאי ואל ימות חייב שמתיתן של רשעים הנאה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם יין ושינה לרשעים הנאה להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם כגון לרשעים רע להן ורע לעולם ולצדיקים הנאה להן והנאה לעולם שקט לרשעים רע להן ורע לעולם לצדיקים הנאה להן והנאה לעולם:

צא על ערות ישראל שאין להם לצן נח נדון צדיני ישראל ואוקימנא צנערה המאורסה דלדידהו לית להו ודיינין להו צדינא דידן: **והא עשה כן בישראל דומיא דאשת חבירו קתני**. אלמלא בישראל צעולת צעל עסקין דאילו צאשת חצירו ליכא נערה המאורסה כדאמרינן צעולת צעל יש להן נערה המאורסה אין להם: **אלא קלה בחמורה מישך שייכא**. כלומר לעולם צא"ח ודקא קשיא לך אמאי חייב הרי נשפחה דינו ומיתתו אין כאלן שניו מיתה דיש צכלל מיתה חמורה מיתה קלה וכיון דמעיקרא הוי סייף דחמירא והשתא מיתה חנק קלה צכלל מיתה זו הוה יותר היה ראוי לו מתחלה. אצל צרכה השם מעיקרא הוה סייף קל והשתא סקילה דחמירא: **מאי איכא למימר**. הרי נשפחה מיתתו דצמיתה חמורה זו לא היה ראוי: **לימא מסייע ליה**. לרבי חנינא דאמר צדינא דהשתא צעי למדייניה: **סרחה**. נערה המאורסה צימי נערות שהיא צסקילה ולצסוף צגרה משעמדה צדין: **פדון חנק**. כדינא דהשתא: **צסקילה מאי טעמא לא**. מתדנה משום דכיון דאישתני גופה אישתני קטלא ונהי דלגמרי לא מיפטורא משום דקלה בחמורה מישך שייכא כל שכן הכא דאישתני לגמרי צין צדינו צין צמיתתו וכיון דלא מחייב צהא מיתה פטור לגמרי: **פדון צסקילה**. דמעיקרא אע"ג דאישתני גופה לא אישתני קטלא הכא נמי נדייניה כדמעיקרא צמיתתו הקלה: **מתני'** הנייה להם. שאין מוסיפין לחטוא: **והנייה לעולם**. ששקטה כל הארץ: **רע להם**. שהיו מוסיפין וציות: **רע לעולם**. שהיו מגינין על דורס ומוכיחין את הדורות: **יין ושינה לרשעים הנייה להם והנייה לעולם**. כל זמן ששמותין ושינן אינן חוטאין ואינן מריעין לצריות: **לצדיקים רע להם**. שאין עוסקין צחורה: **ורע לעולם**. שהחורה שהן עוסקין צה מגינה על הדור וכשהן מתצטלין פורענות צא לעולם: **פיוור**. שנפרדן זה מזה ואין יכולין להועץ עצה רעה ולסייע זה את זה:

גמ'

(א) כחכות מו... (ב) [פסחים קטו: א] (ג) [זיל ונשפחה], (ד) [לעיל מ: ט] (ה) כחכות מה... (ו) [לעיל ס: ט] (ז) [לעיל סח: ט] (ח) [לעיל טו, טז], (ט) [לעיל טז: ט] (י) [לעיל טז: ט].

תורה אור השלם

1. וְלִקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהוּא אֶת הָאִישׁ וְיִסְרוּ אֹתוֹ: דברים כב יח
2. כִּי יִקְרָא לְאִישׁ בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵד אֲיָנּוּ שְׁמַע בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ וְיִסְרוּ אֹתוֹ וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵיהֶם: דברים כא יח
3. וְיִקְרָא אִם בֶּן הַבּוֹת דְּרִשָׁע וְהַפְּלִיז הַשְּׁפַט וְהִדְבִּיר לִפְנֵי כָּדִי רִשְׁעוֹ בְּמִסְפָּר: דברים כה ב
4. וְאָמְרוּ אֵל זִקְנֵי עִירוֹ בְּנֵי זֶה סוֹרֵר וּמוֹרֵד אֲיָנּוּ שְׁמַע בְּקוֹלְנוּ וְזוֹלַל וְסָבֵא: דברים כא כ

גליון הש"ס

גב' אלא קלה בחמורה מישך שייב. עיי לקמן דף פ ע"ב מוספתא ד"ה הוי:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה למדנו וכו' מכן דכתיב גביה צן והוא:

מוסף רש"י

ויסרו מווסרו ויסרו מבין. כתיב הכא (במזולא) שם רע) ויסרו אותו וכתיב גבי סורר ומורה יסרו, מה להגן צן עמו אף כאלן צן עמו, והיינו ויסרו דהכא מווסרו דהתם, והוא ויסרו דהתם צן עמו, דלגמריה לכן שעמו על ויסרו דהכא, והדר לייף צן דאיימין הכא מכן, והיה אש צן הטומ, מה התם מלקות אף הכא מלקות (כחובות מו.). דאילו זנאי השתא לאו סקילה איכא אלא חנק, דכי כתיב סקילה צמיתה נערה חתיב, שנאמר כי יהיה נערה צמולה וגו' השתא נמי צחנק, כיון דאשתני גופה צין חטא להעמדה צדין, אשתני קטלא לכהשתא (שם מה.)

(א) יומה פה; (ב) זכרות נח; ודף סב;] (ג) [ב"ק קד;] (ד) רנה. רש"ל (ה) [ב"ק פו. טו. ע"ג, ו] [ע"י מוס' יבמות עג; ד"ה הבא על וס"ן, ו] [מבנות לא; ב"ב פו. שבת לא; [מוספתא ב"ק פ"ט, ח] [גיבור זה שייך לעל במשנה ע"א;] (ט) [כ"ל דהא, ו] [גס סט;] (ס) [גס סו;] (ז) [ג"ל אמן,]

תורה אור השלם

1. אם במחתרת יביצא הגנב ויהא נזח אין לו דמים: אם יורחא השמש עליו דמים לו שלם ושלם אם אין לו ונקבר בגנהו.

שמות כב א-ב

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא מסתבא. כעין זה במבנות קב ע"ב גיטין יג ע"ב: תוב' ד"ה לא היו רוצים להחזיר. ע"י טורי אכן חגיגה בזבני שוה"ד פ"ע ד"ה נפש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' אמר רבא מסתבא מלתא דרב. ג"כ ע"י במבנות לד: מוס' ד"ה אבל וברכתא היה כאלו אמר רביה וכו' ומתמימה על הגלון מהרי"י פ"ק שלח אין עליהם ש"ס החדשים:

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

גמ' מגמר. מכלה: למודו. מה שהורגל בצער ויין: (י) שקט לנדיקים הנייה להם והנייה לעולם. שיש להם פנאי לעסוק בתורה ובמלאות: **בתנאי' הבא במהרת.** שאמרה תורה יהרג: נידון על שם סופו.

דהא לא קטל ומקטיל משום דסופו להרוג בעל הבית כשיעמוד כנגדו להזיל ממונו: יש לו דמים חייב. אם אינו ראוי ליהרג כגון אב על הבן דתניא לקמן דאין הבן ראוי להרוג את אביו הבא עליו במחתרת משום דרחמי האב על הבן ולא צא על עסקי נפשות ואי הוה קאי בריה לאפיה להזיל ממונו אין דעתו של אביו להורגו: חייב. לשלם החצית כשאר מזיק: אין לו דמים. כגון שאר כל האדם שיתן רשות לבעל הבית להורגו פטור מלשלם דחיוז מיתה וחיוז משלומין באין כאלהד ואע"פ שניצל פטור מן המשלומין דק"ל (במבנות דף לה.) חייבי שאין נהרגין: **גמ'** מאי טעמא דמחמתר. שאמרה תורה אין לו דמים כלומר הרי הוא נך כמי שאין לו דם ונשמה ומותר להורגו: חוקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו. שרואה שאחר נוטלו ושותק הלכך יודע הגנב הזה שבעל הבית עומד על ממונו להזילו ומימר אמר הגנב אי אזילנא לגביה קאי בצפאי ואי קאי קטילנא ליה ואמרה נך תורה אין לו דמים ונלמדמן מאחר שהוא בא לנהרג השכם אתה להרגו: **הבא במהרת.** חתר את הבית ממש: פטור. מלהחזירא אע"פ שהם קיימין: **בדמים קננהו.** דמני נפשו קננאן הואיל ונתחייב מיתה בלקיחתם: **מסתבא מילתא דרב.** דפטור בצשצר צין עכשיו צין לאחר ומן דליתנהו ומשלומין מדדיה לא מניין לחיוזיה במקום מיתה: **אבל נטל לא.** מסתבא צהא מילתא דרב דפטור דמרייהו וינהו ואין זה חייב במשלומין דפקדון בעלמא ניהו גביה: והאלהים. שזועה אמר רב דפטור ואפי' איתנהו וטעמא מהכא (י) דהאי אס יש לו דמים כגון אב על הבן דמורה צהו רב דלא קנה וחייב להחזיר אחרי כן אמריין דאפילו נאנסו מיניה משבאו לרשותו חייב להחזיר דמיהו אלמא לא אמריין פקדון הו גביה ואבדו לבעלים אלא

עב.

מסתברא מילתיה דרב בששיבר. ואם תאמר מאי קמ"ל תנינא ושיבר את החצית פטור ויש לומר אי מממני' ה"א שיבר בעודו במחתרת קמ"ל רב אפילו שיבר אחר כך: **אפילו נטל.** תימה הא תנן במרובה (ב"ק דף סב:) אין הגונב אחר הגנב משלם משלומי כפל פירוש כדדרשין^(י) וגונב מצית האיש ולא מצית הגנב ואמר רב בגמרא^(א) לא שנו אלא לפני יאוש אבל לאחר יאוש קננאו גנב ראשון וגנב שני משלם משלומי כפל ראשון אלמא קודם יאוש לא קני ויש לומר דהתם בגנב מגגו חזירו וקרפיפו ללאו צר קטלא הוא דעבי התראה אבל הכא במחתרת דמחתרתו זו היא התראה דלקמן: **לא** קבלינהו הואיא ונפק מפומיה דרב. תימה הא מייחב לצאת ידי שמים כדאמר צפ' הפועלים (ב"מ דף סג. וס) גבי החוסם פרה ודש צה^(ב) (ואתנן) אסרה תורה אפילו צה על אמו ויש לומר דכאן^(ג) לא היו רואים להחזיר אלא"כ יתחייבו צדיני אדם: כאן

גמ' תניא רבי יוסי הגלילי אומר וכו מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אמרה תורה יצא לבית דין ליסקל אלא הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה שסוף מגמר נכסי אביו ומבקש למודו ואינו מוצא ויוצא לפרשת דרכים ומלמטם את הבריות אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב שמיתתן של רשעים הנאה להם והנאה לעולם ולצדיקים רע להם ורע לעולם שינה ויין לרשעים הנאה להם והנאה לעולם לצדיקים רע להם ורע לעולם שקט הנאה להם והנאה לעולם פיזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם ולצדיקים רע להם ורע לעולם: **הבא במחתרת נידון על שם סופו** יהיה בא במחתרת וישבר את החכות אם יש לו דמים חייב אם אין לו דמים פטור: **גמ'** אמר רבא מאי טעמא דמחתרת חוקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו והאי מימר אמר אי אזילנא קאי לאפאי ולא שביק לי ואי קאי לאפאי קטילנא ליה^(ד) והתורה אמרה אם בא להורגך השכם להורגו אמר רב^(ה) הבא במחתרת ונטל כלים ויצא פטור מאי טעמא ברמים קננהו א'^(ו) אמר ר' רבא דמסתברא מילתיה דרב בששיבר דליתנהו אבל נטל לא והאלהים אמר רב אפילו נטל דהא יש לו דמים ונאנסו חייב אלמא ברשותיה קיימי הכא נמי ברשותיה קיימי ולא היא כי אוקמינא רחמנא ברשותיה לענין אונסין אבל לענין מקנא ברשותיה דמרייהו קיימי מידי דהוה אשואל תנן בא במחתרת ושיבר את החכות יש לו דמים חייב אין לו דמים פטור טעמא דשיבר דכי אין לו דמים פטור הא נטל לא הוא הדין דאפילו נטל נמי והא דקא תני שבר את החכות קמ"ל דכי יש לו דמים אע"ג דשיבר נמי חייב פשיטא מזיק הוא הא קמ"ל דאפילו שלא בכונה מאי קמ"ל אדם מועד לעולם תנינא א'^(ז) אדם מועד לעולם בין בשוגג בין במזיד בין באונס^(ח) בין ברצון קשיא מתיב רב ביבי בר אבוי^(ט) הגונב כים בשבת חייב שהרי נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת היה מגרר ויוצא פטור שהרי איסור גנבה ואיסור סקילה באין כאחד והלכתא דשדנהו בנהרא רבא איגנבו ליה דיכרי במחתרתא אהרדיניהו גיהליה ולא קבלינהו אמר הואיל ונפק מפומיה דרב ת"ר יאין לו דמים אם זרחה השמש עליו וכי השמש עליו בלבד זרחה אלא אם ברור לך הדבר כשמש שאין לו שלום עמך הרגהו ואם לאו אל תהרגהו תניא אידך אם זרחה השמש עליו דמים לו וכי השמש עליו בלבד זרחה י"א לא אם ברור לך כשמש שיש לו שלום עמך אל תהרגהו ואם לאו הרגהו קשיא סתמא אסתמא לא קשיא כאן

על שם סופו יהיה בא במחתרת וישבר את החכות אם יש לו דמים חייב אם אין לו דמים פטור: **גמ'** אמר רבא מאי טעמא דמחתרת חוקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו והאי מימר אמר אי אזילנא קאי לאפאי ולא שביק לי ואי קאי לאפאי קטילנא ליה^(ד) והתורה אמרה אם בא להורגך השכם להורגו אמר רב^(ה) הבא במחתרת ונטל כלים ויצא פטור מאי טעמא ברמים קננהו א'^(ו) אמר ר' רבא דמסתברא מילתיה דרב בששיבר דליתנהו אבל נטל לא והאלהים אמר רב אפילו נטל דהא יש לו דמים ונאנסו חייב אלמא ברשותיה קיימי הכא נמי ברשותיה קיימי ולא היא כי אוקמינא רחמנא ברשותיה לענין אונסין אבל לענין מקנא ברשותיה דמרייהו קיימי מידי דהוה אשואל תנן בא במחתרת ושיבר את החכות יש לו דמים חייב אין לו דמים פטור טעמא דשיבר דכי אין לו דמים פטור הא נטל לא הוא הדין דאפילו נטל נמי והא דקא תני שבר את החכות קמ"ל דכי יש לו דמים אע"ג דשיבר נמי חייב פשיטא מזיק הוא הא קמ"ל דאפילו שלא בכונה מאי קמ"ל אדם מועד לעולם תנינא א'^(ז) אדם מועד לעולם בין בשוגג בין במזיד בין באונס^(ח) בין ברצון קשיא מתיב רב ביבי בר אבוי^(ט) הגונב כים בשבת חייב שהרי נתחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת היה מגרר ויוצא פטור שהרי איסור גנבה ואיסור סקילה באין כאחד והלכתא דשדנהו בנהרא רבא איגנבו ליה דיכרי במחתרתא אהרדיניהו גיהליה ולא קבלינהו אמר הואיל ונפק מפומיה דרב ת"ר יאין לו דמים אם זרחה השמש עליו וכי השמש עליו בלבד זרחה אלא אם ברור לך הדבר כשמש שאין לו שלום עמך הרגהו ואם לאו אל תהרגהו תניא אידך אם זרחה השמש עליו דמים לו וכי השמש עליו בלבד זרחה י"א לא אם ברור לך כשמש שיש לו שלום עמך אל תהרגהו ואם לאו הרגהו קשיא סתמא אסתמא לא קשיא כאן

אמריין ברשותו הן ואבדו לו הכא נמי לענין אין לו דמים אע"פ דאיתנהו אמריין לאו פקדון ניהו אלא ברשותו וזאתריותו קיימי וכי גבו להו צי דינא מיניה יש כאן משלומין עם חיוב מיתה כאליו גוצין משאר נכסים: **וגא** היא. מסקנא דמילתא דרבא הוא. ולא היא לא מסתברא טעמא דרב צהא דאע"ג דהיכא דיש לו דמים חייבין באחריותו לאו קנין הן לו להיות כשאר נכסיו דכי אוקמיה רחמנא ברשותיה וחייב את הגולנין לשלם ה"מ לענין שלומי דלא מני למימר ליה נאנסו דאשכחן בשומריין דחייבין הכתוב ליטבע אם לא שלח יד במלאכת רעהו הא שלח אע"ג דטעיין מת או נשבר דהיינו אונס חייב דנעשה עליה גולן בשליחות יד: **אבל לענין מקנא.** לא קני אס קיימין הן אכלו והוא היה צא לנכסו ולומר דמים אני מחזיר לך לא קני ומחדר להו צעייניהו דכתיב (ויקרא ה) והשיב את הגזילה והאי דכי נאנסו מחזיר דמים ולא מני איה נאנסו ומיפטור משום דלא גרע גולן משואל דמשום דכל הגאה שלו אוקמינהו רחמנא ברשותו לשלומי אס נאנס דכל כמנה דקיימא הדרא צעיינא הא נמי כל הגאה שלו ומיחייב לשלומי: **מועד לעולם.** אפילו שלא בכונה: **קשיא.** קשיא מתנייתין לתרואה אליבא דרב. ומ"מ מיוצחא לא הוי דלאו בדיא קמני לה נטל חייב ואיכא לשנויי דזוחקא כדשנין דמשום רישא נקט שצר והיינו דאיכא צין קושיא לתיוצחא: **משיב רב ציני.** לרבא פריך דאמר נטל דאיתנהו חייב: **הגונב כים צשצת.** שהגביהו וקנאו בהגזבה חייב להחזיר ואע"ג שהזיאו אח"כ לרה"ר ונתחייבו בהזלאתו מיתה: שהרי נסחייב בגניבה קודם שיבא לידי איסור שבת. וצשציל חיוב מיתה הבא עליו לאחר מכן אינו נפטור מן המשלומין: הים מגרר ויזאל. שלא הגביהו ולא קנאו בתוך הבית אבל כשיזאל לרה"ר קנאו בשנוי רשות שהזיאו מרשות הבעלים. וליכר ידו למטה משלשה וקבלה צידו דידו חשובה לו כארבעה על ארבעה והרי הוא לו כחצרו ואע"פ שאין כאן הגזבה והכי מוקים לה בכתובות [לא:]: **פטור.** משלומין. אלמא אע"פ שהכיס והמעוט קיימין אמריין דמני קננהו ולא מפיקין ליה מיניה ומיוצחא דרבא דאמר נטל לא: **והלגתה.** הא דקמני פטור כגון דשדנהו צנהרא דליתנהו: דכרי. איליס: אהרדיניהו ניהליה. הגנבים: ה"ג ת"ר אין לו דמים אם זרחה וגו' **אלא אם ברור לך הדבר כשמש שאין לו שלום עמך הרגהו וכו'.** אין לו דמים וסמין ליה אס זרחה השמש ודרשיין סמוכין אימתי מותר להורגו בזמן שהשמש זרחה עליו כלומר שצדור לך שלהרגך צה אס תעמוד כנגדו אבל מספק אל תהרגהו: **ותניא אידך אס זרחה השמש עליו דמים לו.** אימתי אסור להרגהו בזמן שזרחה השמש עליו כלומר שצדור הדבר לך כאור שהוא רחמי עליך ואפילו אתה עומד כנגדו להזיל ממונך מידי לא יהרגך ואס לאו אספקא הוא לך הרגהו. קשיין אהדדי:

עין משפט גר מצוה

לג א מ"י פ"ט מהל' גניבה הלכה ט סעני לאוין קב טו"ש ע"מ ס' מסה סע"ף א בהג"ה: לך ב מ"י שם הלכה ג: לך ג מ"י שם הלכה ע: לו ד מ"י שם הלכה יג סע"ף ג: לג ו ז מ"י פ"ג מהל' גניבה הלכה ג [ג"ע"ש ח"מ ס' שאן]: לג ח מ"י פ"ט מהל' גניבה הלכה ז באשגת רב"ד ב"מ [והליין סג] לאוין קב טו"ש ע"מ ס' מסה סע"ף א בהג"ה:

מוסף רש"י

חוקה אין אדם מעמיד עצמו. מלהזיל את ממונו מיר גנב. והאי גנב דלמי במחתרת מודע ידע דקאי בעל הבית בצפיה ודעתה דכי אפאי. דמימר אמר כי קאי לאפאי קטילנא ליה. ואין זה ספק נפשות אלא ודאי נפשות והטורה אמרה לו כאן אחרי שצא להורגך השכם להורגו (יומא פה:) וזה להרגך צה שהרי יודע הוא שאין אדם מעמיד עצמו וזוהא שטענין ממונו כפייו ושותק. לפיכך על מנת כן צה שאס יעמוד בעל התמונ כנגדו יתגנו (שמות כב א ובע"ז ברכות נח.). ברמים קננהו. דהבא במחתרת צר מיתה הוא, דכתיב אס במחתרת ימלא הגנב וגו' (ב"ק קיד.). הגונב כים בשבת. הגביהו ברשות הבעלים והזיאו לרה"ר (כתובות לא.). חייב. משלומין ואע"פ שמזין נכסשו (שבת צא) דליכא למימר קס ליה דכרייה מיניה. דליכא הכא שמי רשעות צידו (רשב"ם ב"ב פ"ג.) שכבר נתחייב בגניבה. צעשה שהגביה הכיס צבתי הבעלים (שבת צא) דהגבהה קונה בכל מקום וקמה ליה ברשותיה אף להחייב צלוסין (כתובות לא.). היה מגרר ויוצא. שלא קנאה בהגזבה (שבת צא) שלא הגביהו ברשות הבעלים ולא קנאו אלא בהזלאת מרשות הבעלים (כתובות לא.). פטור. משלומין. שהרי אסור שבת כו'. וכתובות פ"ך אי דאפקיה לרה"ר אסור גביה ליה, דה"ר לאו מקום קנייה היא. ומוקי לה צדיי רה"ר, או נמי שצ"ך ידו למטה מג' וקבלה (שבת צא.).